

Szukając charyzmatycznych śpiewaków

ROZMOWA Z PROF. HELENĄ ŁAZARSKĄ, dyrektorem artystycznym XVI Międzynarodowego Festiwalu i XIV Konkursu Sztuki Wokalnej im. Ady Sari w Nowym Sączu

– W niedzielę, 1 maja, rozpoczynają się przesłuchania I etapu tegorocznej edycji konkursu. Co jest największym atutem konkursu?

– Wprowadzenie pewnej dowolności wyboru repertuaru, który zmusza śpiewaków do uaktywnienia wyobraźni i inicjatywy. Ta dowolność pozwala na rezygnację z podziału nagród wedle gatunków głosów, lub gatunków muzyki. Atutem tego konkursu – poza niezwykle skonstruowanym programem i pedantycznie przestrzeganiem regulaminu – jest także dobór jurorów. Od nich zależy bardzo wiele. Nie zapomnę nigdy współpracy z wielką Birgit Nilsson, czy ostatnio z Giuseppe Giacominiem. Obok kompetencji można było uczyć się od nich

niebawem skromności i szerokiego, perspektywicznego oceniania, które dalekie było od przykładania do każdego wykonania własnej recepty!

– Mówiła Pani, że jurorzy muszą reprezentować wszystkie rodzaje głosów...

– ... oraz różne ośrodki i także różne generacje. Estetyka się zmienia w miarę upływu lat. Tzw. drugie nasze jury, składające się z dyrektorów artystycznych teatrów operowych i oceniające tylko w finale konkursu, reprezentuje inne kategorie oceniania, co również nie jest bez znaczenia. Artystyczny życiorys jurorów powinien świadczyć pośrednio o ich kompetencjach w słyszeniu, a dobre imię o uczciwości i obiektywizmie – najtrudniejszej być może

właściwości w sądzie. Może to typowo „belferskie” podejście, ale ja co dzień pozwalam sobie przypominać jurorom o wolności i uczciwości w oce-

nianiu. Co dzień proszę, by starać się wykluczyć emocje i zaniechać wszelkiej wymiany zdań w czasie konkursu i także poza salą przesłuchań.

– Ocenianie artystów nie jest łatwe.

– Na ten właśnie temat napisałam mój tradycyjny artykuł wstępny do tegorocznego konkursu. Czy w ogóle istnieje możliwość „sprawiedliwej”, a więc obiektywnej oceny dzieła sztuki, a szczególnie żywego wykonania, które dotyczy muzyki? Można zaobserwować, że opiniowanie tego samego nagrania zmienia się znacząco przy powtórnych jego przesłuchaniach. Jeżeli w dodatku będzie to śpiew – szczególnie rolę, nawet podświadomie, odgrywa fakt, czy sam głos nam się po-

dobą. Oddzielenie własnych upodobań od obiektywnego brzmienia głosu jest trudne, ale u doświadczonych jurorów, w dużej mierze możliwe.

– Jakie cechy musi mieć śpiewak naszych czasów by zrobić karierę?

– W latach 80. w trakcie tworzenia koncepcji festiwalu nazwa konkursu *sztuki wokalnej* miała nadać wagę wszelkim aspektom dotyczącym śpiewania; ale nie chodziło o ograniczanie się do pojmowania śpiewu, jako czystej techniki. Już w tamtych latach waga osobowości artystycznej i wyrazu, elementów aktorstwa stała na równi z poprawnym śpiewaniem. Do jego relatywizowania przyczyniało się wykonawstwo

muzyki nowej. Nazywana „Cal-las awangardy” Cathy Berberian, z którą byłam szczerze zaprzyjaźniona powiedziała mi kiedyś: „Utworu Stockhausena trudno się nauczyć, ale łatwo interpretować, a pieśni Schuberta łatwo jest się nauczyć, ale diabelnie trudno jest interpretować”. To genialna uwaga!

– A cechy pozamuzyczne?

– Najważniejszą jest „charyzma”, którą się ma lub nie. Jednak to i tak nie wszystko. Wychodzimy z koncertu pod wielkim wrażeniem, a na drugi dzień słuchamy z niego nagrania. Możemy wówczas przeżyć wielkie rozczarowanie, jeżeli sztuka śpiewania tej charyzmy nie ujawnia.

Rozmawiała: AGNIESZKA MALATYŃSKA-STANKIEWICZ

Co, gdzie, kiedy?

29 kwietnia, godz. 20.00, Bazylika św. Małgorzaty

Antonín Dvořák – oratorium Święta Ludmiła – POLSKIE PRAWYKONANIE

Petr Altrichter (Czechy) – dyrygent
Kateřina Kalvachová–Šmídová (Czechy) – sopran, Jana Wallingerová (Czechy) – alt, Jaroslav Břežina (Czechy) – tenor, Josef Zedník (Czechy) – tenor, Jozef Benci (Słowacja) – bas
Orkiestra Filharmonii w Brnie oraz Chór Filharmonii w Pradze (Czechy)

wstęp na podstawie bezpłatnych wejściówek

1–2 maja, godz. 10.00–13.00 oraz 15.00–18.00, Sala im. Lucjana Lipińskiego MCK SOKÓŁ

Przesłuchania I etapu

***

wstęp wolny

2 maja, godz. 19.00, sala im. Romana Sichrawy MCK SOKÓŁ

Nadzwyczajny recital wokalny Klemens Sander (Austria) – baryton Marcin Koziół (Polska–Austria) – fortepian
W programie pieśni Roberta Schumanna, Maurice'a Ravela oraz Ralpa Vaughana Williamsa

***

wstęp wolny

3–4 maja, godz. 10.00–13.00 oraz 15.00–18.00, Sala im. Lucjana Lipińskiego MCK SOKÓŁ

Przesłuchania II etapu

***

wstęp wolny

5 maja, godz. 19.00, Kościół pod wezwaniem Matki Bożej Niepokalanej

Krzysztof Penderecki – Siedem bram Jerozolimy

Krzysztof Penderecki – dyrygent
Maciej Tworek – asystent dyrygenta

Iwona Hossa – sopran, Izabela Matuła – sopran, Agnieszka Rehlis – mezzosopran, Adam Zdunikowski – tenor, Wojciech Gierlach – bas, Jerzy Trela – narrator
Narodowa Orkiestra Symfoniczna Polskiego Radia w Katowicach
Chór Filharmonii im. Karola Szymanowskiego w Krakowie
Chór Polskiego Radia w Krakowie

***
wstęp na podstawie bezpłatnych wejściówek

6 maja, godz. 18.00, Sala im. Lucjana Lipińskiego MCK SOKÓŁ

Przesłuchania III etapu
towarzystwo Orkiestry Opery Krakowskiej
Tomasz TOKARCZYK – dyrygent
Stefan MÜNCH – prowadzenie

***
wstęp na podstawie bezpłatnych wejściówek

7 maja, godz. 19.30, Sala im. Lucjana Lipińskiego MCK SOKÓŁ

Koncert laureatów XIV Międzynarodowego Konkursu Sztuki Wokalnej im. Ady Sari
Orkiestra Opery Krakowskiej
Tomasz TOKARCZYK – dyrygent
Stefan MÜNCH – prowadzenie

***
wstęp na podstawie bezpłatnych wejściówek

8 maja, godz. 19.00, sala im. Lucjana Lipińskiego MCK SOKÓŁ

Duke Ellington – Sacred Concerts
Big-Band i Chór Akademii Muzycznej w Krakowie
Wojciech Groborz – dyrygent, Katarzyna Sobek – sopran, Ilona Szczepańska – alt, Piotr Kwinta – baryton

Bezpłatne wejściówki można odebrać w kasie MCK Sokół (ul. Jana Długosza 3, Nowy Sącz) od 26 kwietnia.

Polskie prawykonanie na początek

W ramach XVI Międzynarodowego Festiwalu i XIV Konkursu Sztuki Wokalnej im. Ady Sari organizowane będą koncerty, z których szczególnie dwa – objęte honorowym patronatem ordynariusza diecezji tarnowskiej ks. Wiktora Skworca – wysuwają się na plan pierwszy.

Już 29 kwietnia w Bazylice św. Małgorzaty zostanie wykonane po raz pierwszy w Polsce oratorium Antonína Dvořáka „Święta Ludmiła” w interpretacji czeskich i słowackich solistów, Orkiestry Filharmonii w Brnie oraz Chóru Filharmonii w Pradze. Odwołujące się w warstwie tematycznej do czeskiej historii oratorium powstało na prośbę

angielskich kręgów muzycznych, pozostających pod wrażeniem wcześniejszego „Stabat Mater” kompozytora. Premiera tego, cieszącego się dużą popularnością w Wielkiej Brytanii, dzieła miała miejsce 15 października 1886 roku w Leeds.

5 maja w kościele pod wezwaniem Matki Bożej Niepokalanej w Nowym Sączu zabrzmie „Siedem bram Jerozolimy” Krzysztofa Pendereckiego w wykonaniu solistów, będących w większości laureatami nowosądeckiego konkursu, Narodowej Orkiestry Symfonicznej Polskiego Radia w Katowicach oraz chórów: Filharmonii Krakowskiej i Polskiego Radia w Krakowie. Muzyków poprowadzi kompozytor. Prawykonanie „Siedmiu bram Jerozolimy”, napisanych

na zamówienie miasta Jerozolimy z okazji jubileuszu trzech tysiącleci jego istnienia, odbyło się w 1997 roku w Jerozolimie. Kompozycja opiera się na tekstach zapowiadających bryjskie Klemensa Sander (także laureata konkursu im. Ady Sari), który wykona pieśni Roberta Schumanna, Maurice'a Ravela i Ralpa Vaughana Williamsa. Na fortepianie towarzyszyć mu będzie Marcin Koziół.

W niedzielę, 8 maja, w MCK Sokół odbędzie się koncert pt. „Duke Ellington – Sacred Con-

certs”, w którym wezmą udział Big Band i chór Akademii Muzycznej w Krakowie. Sacred Concerts to trzy koncerty sakralne wpisujące się w nurt religijnego jazzu. Usłyszymy najpopularniejsze części pierwszych dwóch koncertów, wszystkie będą wykonane na podstawie oryginalnych aranżacji Ellingtona.

Warto wspomnieć, że 7. maja odbędzie się także koncert laureatów, będący zwieńczeniem XIV Konkursu Sztuki Wokalnej im. Ady Sari. Najlepsi śpiewacy wystąpią z Orkiestrą Opery Krakowskiej. To wydarzenie jest częścią projektu zatytułowanego „Młoda publiczność w operze – przystąpienie Małopolskiego Centrum Kultury SOKÓŁ do organizacji OPERA EUROPA”.

ANNA AL-ARAJ

Rywalizacja na 57 głosów

57 śpiewaków z 15 krajów: Australii, Austrii, Chin, Chorwacji, Czech, Dominikany, Iranu, Kanady, Niemiec, Polski, Republiki Korei, Republiki Południowej Afryki, Słowenii, Słowacji oraz Ukrainy weźmie udział w **XIV Konkursie Sztuki Wokalnej im. Ady Sari** w Nowym Sączu, który odbędzie się w dniach 30 kwietnia – 8 maja.

Każdy z uczestników miał obowiązek przygotować 10 utworów należących do dowolnych gatunków muzycznych, reprezentujących różne epoki i style muzyczne. Na zwycięzców czeka nie tylko satysfakcja artystyczna; przewidziane są po trzy nagrody dla głosów męskich i żeńskich

Liliana Olech, kierownik działu sztuki profesjonalnej MCK SOKÓŁ, organizator wielkich imprez m.in. Fun & Classic, Koncertów Noworocznych, Wieczorów Małopolskich:

– Festiwal im. Ady Sari, na tle wszystkich innych wydarzeń bardzo się wyróżnia. Na konkurs przyjeżdża ok. 60 młodych śpiewaków z różnych stron świata, którzy targani są ogromnymi emocjami, często kończącymi się nawet łzami. Nie możemy podchodzić do ich dramatów i radości z chłodem, lecz naszym zadaniem jest stworzenie ciepłej atmosfery. I muszę powiedzieć, że nam się to udaje. Po latach, jak spotykam uczestników konkursu widzę, że mówią o nim z sentymentem. To pozwala nam myśleć, że organizujemy ten konkurs dobrze, że młodym jest tu przyjemnie zdobywać pierwsze zawodowe szlify.

(AMS)

(I nagroda w każdej grupie – równowartość 5 tys. Euro) oraz wyróżnienia, jak również nagrody specjalne: dla wybitnego sopranu koloraturowego, za wykonanie utworu Mozarta, utworu polskiego czy cyklu pieśni.

Kunszt młodych śpiewaków oceniać będzie jury, w skład którego tradycyjnie już wejdą znakomici artyści, występujący na największych i najważniejszych scenach koncertowych i operowych. Jak co roku przewodniczyć

temu gremium będzie dyrektor artystyczny konkursu – prof. Helena Łazarska, a obok niej zasiadają: Bożena Betley, Andrzej Dobber, Urszula Kryger, Henryka Januszewska-Stańczyk, Rudolf Piernay, Peter Schreier, Edith Mathis oraz Wojciech Maciejowski. W III etapie zaś uczestnikom będzie się przysłuchiwać drugie jury, w skład którego wejdą dyrektorzy bądź kierownicy muzycznych i operowych teatrów z całej Polski: Tomasz Janczak, Daniel Kustosik, Zbigniew Macias, Mieczysław Nowakowski i Tomasz Tokarczyk oraz Dyrektor Międzynarodowego Konkursu Wokalnego im. Stanisława Moniuszki – Leszek Barwiński.

BARBARA WRÓBEL

Młoda publiczność w operze

Małopolskie Centrum Kultury SOKOŁ w Nowym Sączu rozpoczęło realizację projektu „Młoda publiczność w operze – przystąpienie Małopolskiego Centrum Kultury SOKOŁ do organizacji OPERA EUROPA”.

Przedsięwzięcie jest współfinansowane ze środków Unii Europejskiej, z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, w ramach Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007–13 oraz z budżetu województwa małopolskiego.

Głównym celem projektu jest popularyzowanie sztuki operowej (w szerszym rozumieniu – sztuki wokalne) wśród dzieci, młodzieży oraz dorosłych na Sądecczyźnie i w Małopolsce. Efektem jego realizacji będzie min. przystąpienie do organizacji OPERA EUROPA, do której należą renomowane instytucje kultury w kilkudziesięciu krajach. To mające siedzibę w Brukseli stowarzyszenie wspiera działania związane z propagowaniem opery w wymiarze międzynarodowym. Otwiera szerokie możliwości dla wszystkich instytucji operowych i festiwali, które chciałyby, tak jak MCK SOKOŁ, rozwijać swoją działalność w tym kierunku.

W ramach projektu „Młoda publiczność w operze – przystąpienie Małopolskiego Centrum Kultury SOKOŁ do organizacji OPERA EUROPA” 7 maja 2011 roku zostanie zorganizowany koncert laureatów XIV Międzynarodowego Konkursu Sztuki Wokalne im. Ady Sari, z udziałem Orkiestry Opery Krakowskiej.

W tym roku zostanie też uruchomiony specjalny portal internetowy popularyzujący sztukę operową wśród dzieci i młodzieży oraz dorosłych. W roku 2012 w Nowym Sączu odbędzie się konferencja programowa z udziałem partnerów projektu i osób zainteresowanych.

MCK SOKOŁ włączy się w realizację międzynarodowego wydarzenia pod nazwą EUROPEAN OPERA DAYS; planuje też opracowanie i wydanie katalogu dobrych praktyk w zakresie promocji muzyki i sztuki operowej, ze szczególnym uwzględnieniem młodej publiczności.

Partnerami MCK SOKOŁ w tym projekcie są: organizacja OPERA EUROPA, Teatr w Koszycach (Słowacja), Teatr w Ostrawie (Czechy),

Opera Krakowska, Mościckie Centrum Kultury w Tarnowie-Mościcach, Centrum Paderewskiego Tarnów-Kaśna Dolna i Centrum Kultury w Kryniczy-Zdroju. To znane zagraniczne oraz małopolskie instytucje kultury, z długoletnimi tradycjami, wielkim doświadczeniem, wykazujące aktywność w prowadzonej przez siebie działalności, mające wysoką pozycję w kraju, w którym funkcjonują oraz w otaczającym ich regionie.

Jak zauważyli organizatorzy projektu, czyli MCK SOKOŁ, będący liderem tego przedsięwzięcia, podczas Kongresu Kultury, który odbył się w Krakowie we wrześniu 2009 roku i stanowił nie tylko podsumowanie i ocenę kondycji kultury Polskiej ostatniego dwudziestolecia, ale także określał kierunki jej rozwoju, odbyła się prezentacja raportu „Polska 2030 – Kultura 2030”. Prezentujący go minister Michał Boni powiedział, że długofalowy plan zakłada zwiększenie udziału kultury w PKB do 5 proc. oraz zmniejszenie liczby Polaków nieuczestniczących w kulturze z obecnych 60 proc. do 30 proc. Aby osiągnąć ten plan niezbędna jest edukacja kulturalna Polaków, podnosząca ich kompetencje do udziału w odbiorze kultury. Minister dziedzictwa i kultury narodowej Bogdan Zdrojewski ocenił ostatni czas, jako „okres porażki w procesie wychowania, kształcenia, przygotowywania najmłodszego pokolenia do odbioru wydarzeń artystycznych”.

Projekt „Młoda publiczność w operze” jest odpowiedzią na to zapotrzebowanie, stanowi bowiem konkretny plan podwyższenia kompetencji mieszkańców regionu Małopolski w dziedzinie muzyki – czyli w obszarze, w którym jest to najbardziej potrzebne i najtrudniejsze zarazem. Mówiąc o rozwoju kultury, autorzy projektu mówią zarazem o rozwoju gospodarki – jest bowiem jej ważną częścią, na co dowodem są już same dane liczbowe: sektor kultury generuje już dziś aż 4,5 proc. PKB.

Projekt jest adresowany do dzieci i młodzieży w Małopolsce – uczniów szkół podstawowych, gimnazjów oraz szkół ponadgimnazjalnych, a także do pracowników małopolskich instytucji kultury oraz stowarzyszeń zajmujących się. Szacuje się, że łącznie z efektów projektu może skorzystać grupa ponad 158 tys. osób.

Opera Europa

Głównym partnerem zagranicznym MCK SOKOŁ w projekcie „Młoda publiczność w operze” jest OPERA EUROPA z siedzibą w Brukseli, paneuropejska organizacja, zrzeszająca teatry operowe, festiwale operowe oraz instytucje kultury, zajmujące się sztuką operową, charakteryzująca się wysokimi kompetencjami. Skupia ona 114 członków z 35 krajów, w tym 108 członków w 31 krajach Europy.

Jej misją jest wzmocnienie instytucji zajmujących się sztuką operową w całej Europie za pomocą wzajemnego wsparcia i działań zbiorowych. OPERA EUROPA chce być najbardziej reprezentatywnym i wpływowym forum współpracy między wszystkimi europejskimi

instytucjami zajmującymi się sztuką operową we wszystkich aspektach ich pracy.

Od roku 2003 Dyrektorem OPERA EUROPA jest Nicholas Payne, który od 1968 roku pracował w słynnym londyńskim teatrze Covent Garden, następnie przez 27 kolejnych lat w angielskich teatrach operowych, m. in. Welsh National Opera, Opera North w Leeds, English National Opera.

Cele OPERA EUROPA na lata 2010–2013 zostały sprecyzowane podczas sesji zarządu tego stowarzyszenia w lutym 2010 roku. Dokonano przeglądu strategii stowarzyszenia i zaplanowano pracę na kolejnych kilka lat. Celem spotkania było zidentyfikowanie głównych problemów, przed jakimi stoją dziś instytucje operowe i kulturalne oraz analiza dziedzin, w któ-

rych OPERA EUROPA może najlepiej wykorzystać swoją energię na słuzenie swoim członkom.

OPERA EUROPA podkreśla, że: opera jest jedną z najważniejszych europejskich żywych form sztuki; opera jest siłą jednoczącą w kontaktach – ponad kulturą, językiem i granicami państw; przedstawienia operowe są każdego roku oglądane i słuchane przez miliony ludzi, w budynkach oper, na arenach i poprzez media elektroniczne; każda instytucja zajmująca się operą jest jedyna w swoim rodzaju i autonomiczna; opera ma ogromną rolę do odegrania w społeczeństwie europejskim.

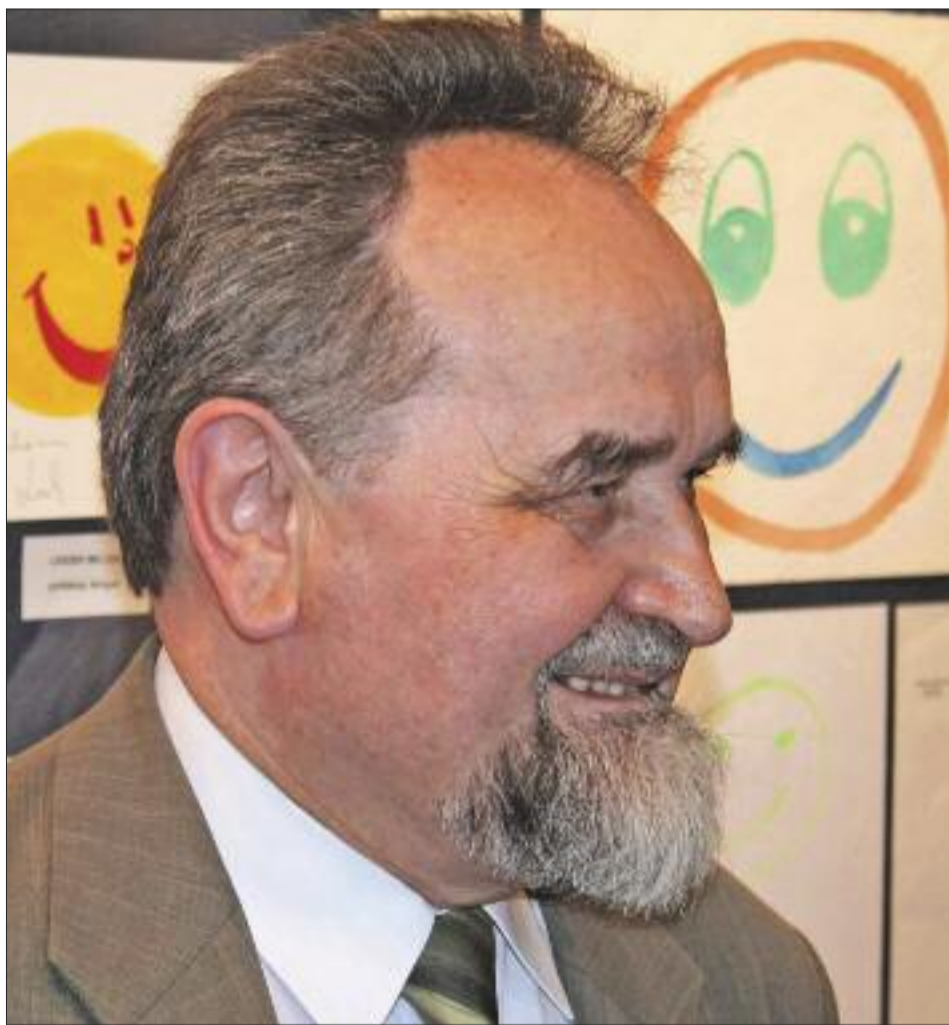
Dążąc do realizacji tych wartości, OPERA EUROPA chce być: otwarta, dostępna, dzieląca się swoim doświadczeniem z innymi, niezależna

i samowystarczalna. Zadaniem organizacji jest m.in. pomoc w badaniach, szkoleniach, rozwijanie kontaktu pomiędzy członkami stowarzyszenia a także zwiększenia oddziaływania i roli opery w społeczeństwach europejskich.

Nie tylko dotychczasowe doświadczenie OPERY EUROPA, ale także plany na przyszłość, wizja, cele sprawiają, że jest to organizacja, która w sposób najbardziej profesjonalny jest w stanie pomóc w realizacji celów projektu kierowanego przez MCK SOKOŁ. Atutem organizacji jest doświadczenie w koordynacji jej najważniejszego projektu sieciowego – eventu promującego operę pod nazwą EUROPEAN OPERA DAYS, który w Polsce SOKOŁ zorganizuje na wiosnę przyszłego roku.

Unijny koncert laureatów

ROZMOWA Z ANTONIM MALCZAKIEM, dyrektorem MCK SOKOŁ w Nowym Sączu oraz dyrektorem Festiwalu i Konkursu Sztuki Wokalne im. Ady Sari

– Czy to prawda, że tegoroczna edycja konkursu odbywa się częściowo z pieniędzy unijnych?

– Tak. Pieniądze unijne udało nam się zdobyć już po raz drugi; teraz i podczas poprzedniej edycji, dwa lata temu, zrea-

lizowanej w ramach projektu unijnego „Sztuka wokalna Europy Środkowej”. W tym roku rozpoczęliśmy realizację projektu unijnego „Młoda publiczność w operze – przystąpienie Małopolskiego Centrum Kultury SOKOŁ do organizacji

Opera Europa”. MCK SOKOŁ jako pierwsza instytucja kultury w Małopolsce a trzecia w Polsce, po Teatrze Wielkim – Operze Narodowej w Warszawie i Teatrze Wielkim w Łodzi, przystąpił do organizacji sieciowej Opera Europa, sto-

warzyszenia z siedzibą w Brukseli, zrzeszającego 107 członków z 33 krajów europejskich. **– Kim są członkowie tej organizacji?**

– To teatry operowe, festiwale wokalne, fundacje, stowarzyszenia oraz centra kultury zajmujące się promocją sztuki operowej. Celem przystąpienia do organizacji jest nawiązanie i rozwój kontaktów, pozyskanie wiedzy, umiejętności i doświadczeń w zakresie dobrych praktyk europejskich promujących przedsięwzięcia artystyczne, ze szczególnym uwzględnieniem muzycznych, wśród dzieci i młodzieży w wieku 7–19 lat Małopolski oraz transfer wiedzy, doświadczeń i umiejętności na grunt instytucji małopolskich, działających w obszarze kultury.

– W ramach tego projektu zrealizowany zostanie m.in. koncert laureatów tegorocznego Festiwalu Sztuki Wokalne im. Ady Sari.

– Niezbędnym warunkiem merytorycznym przystąpienia do sieci jest przygotowanie minimum jednej produkcji w dziedzinie opery rocznie. W przyszłym roku, wiosną – po raz pierwszy w Polsce – w Nowym Sączu, zorganizujemy European Opera Days. Ten promocyjny event weekendowy, odbędzie się w 21 miastach Europy (w Polsce nie ma dotychczas instytucji, która podjęła się jego realizacji), którego celem jest otwarcie się na sztukę operową i propagowanie jej wśród europejskich społeczeństw w atrakcyjnej i przystępnej formule.

Rozmawiała: AGNIESZKA MALATYŃSKA-STANKIEWICZ